

MIT SZERETNEK A TIGRISEK?

(A tudományos tájékoztatással szemben támasztott igényekről)

Weiszburg János

Textilipari Kutató Intézet

RÓZSA György [1] és VAJDA Erik [2], valamint PETŐ Gábor Pál [3] munkássága nyomán immár a tájékoztatás szakirodalmába is visszavonhatatlanul bevonult Micimackó, pontosabban a „kettős Micimackó effektus”. Bizonyos az, hogy a tudományos tájékoztatás terén az optimum elérésének szükséges (bár sajnos nem elégséges) feltétele, hogy a publikálók, a tájékoztatók, az olvasók közös problémáikhoz közös nyelvet, közös információs bázist találjanak. Ebből a szempontból Rózsa György gondolata telitalálat: „micimackóul” mindenki tud, sőt a komoly problémák lényegre korlátozott vidám tárgyalása „a mindinkább zordabbá váló információs elméleti-módszertani közlemények olvasása” helyett, üde színfoltot jelent a téma irodalmában.

Am a vidámság mellett nem feledkezhetünk meg a közös fő célról sem: **hogyan tovább a tudományos tájékoztató szolgálatok területén?**

A kérdés punctum saliens az ún. *információs forradalom, információs robbanás, sőt információs infláció*. Így mielőtt arról beszélhetnénk, hogy mit szeretnek a tigrisek, előljáróban ezekkel kell foglalkoznunk.

Az információs forradalom, robbanás és infláció

Rózsa György tézisével vitába szállva, már Vajda Erik is rámutatott arra, hogy . . .

az „információs forradalom” . . . nem látszat, hanem a jelenség lényege . . . s így . . . szükségszerű az olyan információk létrehozása, közzlése és felhasználása is, amelyek nem abszolút értelemben újak.

Nos – „mi tigrisek” – úgy gondoljuk még egy lépéssel tovább is mehetünk:

A nem abszolút értelemben új információk létrehozása, közzlése és felhasználása nemcsak elkerülhetetlen, hanem társadalmilag szükséges és hasznos is lehet.

Amint a középkorban mondták: *repetitio est mater studiorum* (ismétlés a tudományok anyja). Tehát az ismételt közlések sok esetben számos fontos feladatot, közöttük információs feladatokat is ellátnak. Nézzünk erre néhány példát:

tájékoztatnak arról, hogy az adott téma mennyire áll az érdeklődés középpontjában, hol lehet (milyen szerzők neve alatt, mely folyóiratokban) adatokat találni róla;

tájékoztatnak arról, hogy a szerző hol, mivel foglalkozik és mennyire jártas a szakterületen. (Tudja-e például, hogy amit leírt, nem új);

ismeretterjesztési, oktatási feladatot is ellátnak, mert a „sűrűn” ismétlődő közlés a memóriát ingerli és az ismétlődő anyag rögződik;

ugyanazon téma újszerű feldolgozása, bemutatása esetleg emészhetőbb (egyesek számára) az eredetinél;

a sztochasztikus eloszlásban ismétlődő publikációk kirajzolják egy-egy terület alakját, fejlődési trendjét. Ahol elmarad az ismétlés, ott valószínűleg vagy téves, vagy idejétmúlt anyagról van szó. A ritkuló, vagy elmaradó ismétlés a felejtés jele a szakirodalomban.

Az információs forradalom, robbanás és infláció fogalmai tehát nem a publikációk indokolatlan tömegét jelentik.

Az információs forradalom alapja az a technikai fejlődés, mely lehetővé tette az írott (és egyéb módon rögzített, közölt) információk soha nem látott mennyiségű előállítását, továbbá az a tény, hogy az ismert korokban élt tudósok 90%-a kortársunk.

Az információs robbanás (azaz az időegység alatt hozzánk érkező információk számának ugrásszerű növekedése) csak látható megjelenése az *információs forradalomnak*. (Nem is általános hatókörű robbanás, mert a

felhasználó „tigrisekig” nem feltétlenül jut el.) *A robbanás hatása először a könyvtárakban és a tájékoztató szolgálatoknál vált érezhetővé.*

Nem véletlen, hogy a publikációk korlátozásának gondolatát, vagy azok vetik fel, akiknek feldolgozásuk okoz gondot (a tájékoztató és tároló szolgálatok képviselői), vagy azok, akik a korlátozás árán is változatlan szinten akarják fenntartani (vagy gyorsan akarják biztosítani) viszonylagos „jól tájékozottságukat” (az elfoglalt – elsősorban adminisztratív – vezetők, az információk gyors feldolgozásában, szelektálásában gyakorlatlanabb szakemberek.)

Az információs infláció fogalma – úgy tűnik – tetszetős, de fiktív definíció.

Egy információ lehet *helyes vagy helytelen*, és adott időben és helyen lehet *szükséges vagy szükségtelen*. Megítélésében – ha az időtényező okozta változástól eltekintünk – nincs szerepe annak, hogy ma vagy negyven esztendeje értékünk. Gyermekkorunk másik kedves könyvét [4] idézhetem:

„... *Merezsényi, aki tudósa társaságunknak, már Kelenföldnél teleírta a noteszét „felfedezésekkel”. Ezek a felfedezések azonban, bár alapos és helyes megfigyelések voltak, nem értek egy fabatkát sem. Például:*

A vonat negyven kilométeres sebességgel robog át a Dunán. Jobbra terül el Lágymányos, balra a Nagy Magyar Alföld.

A vészféket tilos meghúzni. Aki ok nélkül meghúzza a vészféket, az bírságot fizet.”

Nos az ilyen és hasonló, önmagukban helyes, de az adott időben és helyen szükségtelen információk sokkal inkább *redundánsak*, mint inflációsak.

Az „infláció” szó használata nagyon zavaró, mondhatnánk félrevezető, tehát dezinformál. Elég erre egy mindennapi összevetés: a világon a pénzforgalomban ma van inflációs tendencia. Ám egy adott pénzdarab vagy valódi, vagy hamis, és vagy szükségem van rá, vagy nincs. S nem azért van infláció, mert ma összességében több pénz van forgalomban, mint száz esztendővel ezelőtt!

A hasonlatot folytatva az *információ értékét nem csökkenti az ismétlés* (amíg az információ helyes), bármennyire is zavaró lehet valaki részére az, hogy ugyanarról, ugyanattól (vagy mástól), ugyanazt olvassa, hallja ismételten.

S most nézzük meg az eddigi téziseket, gondolatokat (tájékoztatói szintézis a Micimackó effektusok irodalmáról).

A kettős Micimackó effektus tárgyalása kapcsán felvetett gondolatok, javaslatok

A tudományos tájékoztatásnak nincs általános modellje [1].

Nos akkor – ha egyetértünk ezzel – aligha lehet megállapítani mechanizmusát és azt, hogy mit kell tenni.

Minden tudományos tájékoztatói tevékenység könyvtári gyűjteményeken és szolgáltatásokon alapul, ezért ezeket kell elsősorban fejleszteni [1].

Nem világos az *elsősorban* szó konkrét értelmezése. Ugyanakkor azt mondhatnánk, vannak más tájékoztatói formák is. Így az említetteket ezek rovására, vagy ezek mellett kell-e fejleszteni?

A szekunder információk fő használói maguk a tudományos tájékoztató szolgálatok [1].

Vajda Erik [2] már rámutatott arra, hogy nemcsak a tudományos tájékoztató szolgálatok használják a szekunder információkat. Ezt még annyival szeretném kiegészíteni, hogy – tapasztalatom szerint – a szekunder információkat a helyesen működő tájékoztatói szolgálatokon túlmenően nem egy kutatóintézeti könyvtárban, többségben a kutatók és fejlesztők használják. Az igaz, hogy megrendelőik, tárolóik, kölcsönzőik általában a könyvtárak, de ez a referáló lapok borsos árát tekintve nem is meglepő. Ám olvasóik között az adott könyvtár olvasógardájának 20–50 százaléka is szerepelhet. Ott, ahol ez nem így van, csak csatlakozni lehet a Vajda Erik által megfogalmazott igényhez: ... *a felhasználónak ismernie kellene azt, hogy melyik tájékoztatói szolgáltatás mire való.*

Demisztifikálni kell a tudományos tájékoztatás feltételezett túlzott szerepét a fejlődésben [1].

E gondolat – úgy tűnik – önmagában is több gondolat szintézise: Rózsa György sem vitatja azt, hogy a tudományos tájékoztatásnak van szerepe a fejlődésben. Nem világos azonban az, hogy ki tételezi fel a túlzott szerepet? Nem világos, hogy ki, hogyan tudja objektíven megállapítani, milyen módszerrel (milyen bázison), hogy e vitathatatlan szerep megítélése túlzott-e, vagy sem? S végül, ha mindezt nem tudhatjuk, mit *kell* demisztifikálni?

Ha a *működés* „demisztifikálásáról” van itt szó, akkor Vajda Erik javaslatai e témakörben konkrét programot adnak.

Az olyan közvetlen K + F érdekeltségű szolgáltatásokra kell a hangsúlyt helyezni, amilyenek a tájékoztatói szintézisek (state of the arts reports, itogi nauki) [1].

Vajda Erik ezzel kapcsolatos állásfoglalásához nincs mit hozzátenni:

... *Nincs és nem is lehet a tájékoztatói szolgáltatások között egyetlen „csukamajolaj”, ami minden*

„Tigris” számára ehető, de mindenki megtalálhatja az információs étvágyának, sőt objektíve fennálló éhségének csillapítására legalkalmasabb „ételt” és „ez az, amit a tigrisek szeretnek!” [2].

... A Tigrisek nem szeretik a mézet – mondta. Csodálom – mondta Micimackó – ... azt mondtad, a Tigrisek mindent szeretnek.

A számítógépesítéssel kapcsolatos gondolatok tulajdonképpen a számítástechnika információs alkalmazásának néhány vitathatatlanul fontos technikai-szervezési szempontját emeli ki [1]. A Rózsa György által felvetett kérdések megoldása (összekapcsolhatóság, szervezeti érettség és az emberi tényezők biztosítása) fontos, de önmagában nem elegendő a jelzett feladat megoldásához.

Az információáradat korlátozásának gondolatában [1, 2, 3] mutatkozik az eddigi megszólalások legteljesebb egysége. A kérdés fontossága és tárgyalásának terjedelme miatt anyagát a következő szakaszban önállóan foglaljuk össze.

Korlátozható-e az információáradat?

Mi hangzott el eddig?

A lényeges információk:

... az UNISIST ... végső soron a primer szakirodalom anarchikus burjánzásával szembeni, ez idő szerinti tehetetlenség nemzetközi beismerésének tekinthető [1].

... az ún. információs robbanás hatásainak lényegbevágó korlátozása a primer publikációk átgondolt és lépcsőzetes nemzetközi rendezése által közelíthető meg [1].

... számos esetben a többszörös közreadás sem mindig felesleges, mert jöveteletlenül kárt is okozhatnánk azzal, ha „tisztogató” törekvéseink információigényes felhasználókat zárnának el kezükbe kerülő és számukra új információktól [2].

Micimackó e fő effektusával tehát úgy állunk, hogy ... a primer adatközlést valóban fogyókúrára kell fogni. Bizunk abban, hogy a fogyókúra eredményes lesz... [2].

... a „fogyókúra” kárt is okozhat akkor, ha nemcsak a felesleges kilókat távolítja el... [2].

... mennyi tudományos publikáció szükséges? A válasz nagyon egyszerűnek látszik: annyi, amennyi eredményt közölni kell, sőt szükséges. Csak hát ki dönti el, mennyi az az eredmény és főleg a sok közül melyik az, amennyit és amelyiket publikálni kell? Elképzelhetetlen olyan ember vagy testület, aki, illetve amely erre – akár az emberileg elkerülhetetlen és megbocsátható hibaszázalékkal – vállalkozhatna [3].

... A vég nélküli, mindent elsöprő információáradatot csak a forrásnál lehet gátak közé szorítani. Vagyis, ahol az eredeti információk megjelennek: a kutatók publikációinál [3].

... minek írják a tanulmányoknak azt a 90 százalékát, mely nem tartalmaz lényeges új dolgot, eredeti eredményt? [3].

... a publikálás szabályozásának gondolata tulajdonképpen nem egészen új. ... Az eredmény körülbelül semmi [3].

Mi nem hangzott el eddig?

Az idézett állítások szerint

csak a primer információk korlátozása segíthet; a korlátozás módszere, technológiája ismeretlen; nincs olyan ember, vagy testület, aki, illetve amely erre a siker reményével vállalkozhatna;

csaknem harminc esztendeje próbálkoznak a primer publikációk korlátozásával, s ennek a munkának eredményeit erőteljesen vitatják.

Az ellentmondás nyilvánvaló, s ez indokolja a következő kérdések feltevését.

Lehet-e korlátozni a primer publikációk számát?

Nos, a válasz egyszerű: ez ma reménytelen feladat. Nemcsak azért, mert ennek technikai feltételei nem értek meg, hanem azért is, mert ennek társadalmi feltételei hiányoznak. A nyelvi megosztottság miatt, a tájékozatlanság miatt, az egyidejűleg több helyen megérő eredmények miatt (pl. Bólyai – Lobacsevszkij), a publikációk átfutási nehézségei, időbeli késedelme miatt számos párhuzamos eredeti publikáció születhet. A párhuzamosság egyaránt lehet időbeli és térbeli: időben egymás után „ugyanott” és/vagy időben „egyszerre” más földrajzi területeken keletkezhetnek „azonos” közlemények.

Szabad-e korlátozni a primer publikációk számát?

Bizonyos korlátozás ma is van. Így pl. a folyóiratoknál valaki(k) megnezi(k) a közleményt és *nem minden publikációt akceptál(nak)*. Szakmailag, a színvonalat illetően, a folyóirat szakmai profilja szerint, a téma aktualitása és az eredmények újszerűsége alapján történik – folyóiratunként más és más mérce szerint – a döntés.

Maga a szerző is korlátozza mondanivalóját, úgy, hogy az a folyóirat részére, a folyóirat olvasói számára elfogadható legyen. Mivel az irodalmi tájékozottságot igénylik tőle, irodalmaz is és – tisztességes szerzőnél – ez már célszerű korlátot szabhat az ismétléseknek.

E meglévő korlátozásokon túlmenően minden további korlátozás ma megvalósíthatatlannak tűnik, kellő előkészítés és megfontolás nélkül pedig káros is lehet és szembekerülhet a fejlődés irányával.

Vegyük ugyanis észre, hogy a közlés joga tulajdonképpen a sajtó-, a szólás-, a véleményszabadság jogán alapul. Ha tehát adott információ közlése nem esik a ma érvényesülő korlátozások alá, megjelenésének meggátlására nincs indítékunk. (Vajda Erik – a szabadalmi újdonságkutatásra hivatkozva – már rámutatott [2] arra, hogy a szabadalmi információs problémákat sem a találmányok számának korlátozásával oldják meg!)

Hogyan védekezhettek a tájékoztatási szolgáltató intézmények, az információáradat ellen?

Az előzőekből kitűnik, hogy a *primer publikációk számának korlátozásával aligha*. Ezzel szemben a publikációk rohamosan növekvő száma miatt a tájékoztatási szolgáltatókat látszólag az összeomlás veszélye fenyegeti. Mit tehetnek? Többfélét is:

a számítógépesítés, gépesítés gyorsítása az egyik lehetőség;

a könyvtárak, tájékoztatási szolgáltatók szakosított munkamegosztáson alapuló kooperációja a második lehetőség. Például az OMKDK, a BME, az MTA könyvtára közötti bérelt direkt telefonvonalak (csak tájékoztatásra!) mindenféle számítógépesítésnél olcsóbbak lehetnének. Ha ez a tájékoztató egység a postai különleges tudakozó mintájára városi telefonon át is hívhatóvá válna, megoldhatná az olvasók optimális irányítását. Egyben azt is lehetővé tenné, hogy az együttműködésbe bekapcsolt könyvtárak egymás között megoszthassák a szakirodalmi feldolgozás munkáját. Most ez mindenütt „függetlenül” (sok tekintetben párhuzamosan) folyik. Az ilyen típusú együttműködés a résztvevő könyvtárak olvasói részére azt is lehetővé tenné, hogy az egyes könyvtárak zárvatartása idején máshol nagyjából azonos szintű szolgáltatáshoz juthassanak;

a harmadik lehetőség az lehetne, hogy a *felhasználó kutatók és fejlesztők fokozottabban kapcsolódjanak be az információs folyamatba*. Ezzel egyidejűleg erőteljesen kellene segíteni a saját szükségletre kialakított *egyéni dokumentációk* létrejöttét technikailag és módszertanilag egyaránt [5].

E megoldás további előnyeként jelentkezhethet, hogy a tájékoztatási munkában már aktívan közreműködő felhasználókon túlmenően további kutatók és fejlesztők is megszokják az eredeti közlemények tanulmányozását, hogy módjuk legyen interdiszciplináris területeken a publikációk *mellékes* részeredményeinek ötvözésével új utakat keresni.

Hogyan védekezhettek a felhasználók az információáradat ellen?

Azáltal, hogy kialakítják saját szelektív információs rendszerüket a tájékoztatási szolgáltatókra támaszkodva. E rendszerben minden „Tigris” azt kaphatja, amit szeret.

Nincs ugyanis a tánclemezek, a szépirodalmi cikkek növekvő áradata ellen sem társadalmilag biztosított védekezés. Mindenki maga szelektál. Nem lehet ez másképpen a tudományos információknál sem.

Összefoglalás, vagyis mit szeretnek a tigrisek?

Fogalmilag elfogadják, hogy információs forradalom és ún. „információs robbanás” van, de az információs inflációról (azaz a helyes információknak pusztán sokszorozódásuk által történő értéktelenné válásáról) szóló elképzeléseket nem látják megalapozottnak.

Örülnek a sokrétű, színvonalas tájékoztatási anyaghal-maznak, melyből kiválaszthatják pillanatnyilag áhított „csukamájolajukat”, de nem értenek egyet a primer publikációk sommás korlátozására vonatkozó, objektíven és szubjektíven egyaránt megalapozatlan óhajok erőltetésével.

Megértik a tájékoztató szolgáltatók nehézségeit és szívesen működnek közre azok áthidalásában.

Szívesen olvastak a kettős Micimackó-effektusról és sajnálják, hogy az effektusok nem mutatkoztak a vita során időtállóknak.

Mégsem ítélik meg úgy a helyzetet, hogy a vita eddigi (és várható) hozzászólásai csak az információáradatot, pontosabban a szükségtelen primer publikációk számát duzzasztották: az álláspontok tisztázása a helyes irányú előrehaladás előfeltétele.

A vita folytatódik:

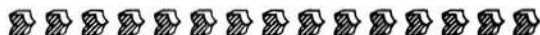
**Micimackónak ez lesz a hősi nagy útja
S velünk tart Nyuzsi egész pereputtya,**

E. H. Shepard rajzai
a mű eredeti kiadásából

ám ne mondhassák:

Kár, hogy mi a Sark azt senki se tudja,
Bagoly, se Nyuszi, se Malacka, se én. [6]

WEISZBURG J.: *Mit szeretnek a tigrisek?*
(*A tudományos tájékoztatással szemben
támasztott igényekről*)

Szerző Rózsa Györgynek és Vajda Eriknek e lap hasábjain folytatott vitájába bekapcsolódva nem látja lehetségesnek az információs forradalom okozta információs robbanás leküzdését a primer publikációk számának korlátozásával. A korlátozás objektív és szubjektív előfeltételei hiányoznak, s így erőltetése több kárt okozhat, mint hasznot. Vitatja az információs infláció fogalmát (azaz a helyes információknak pusztán sokszorozódásuk, ismétlődésük által történő értéktelenné válását). A tájékoztató szolgálatok túlterheltségét ezért más módszerekkel (fokozottabb fejlesztéssel, gépesítéssel, a számítástechnika alkalmazásával, az információs szolgálatok jobb együttműködésével és munkamegosztásával, a felhasználók fokozottabb bevonásával) kell és lehet a kívánt mértékben csökkenteni.

* * *

WEISZBURG, J.: *What do tigers like?*
(*Demands made on scientific information*)

Continuing the discussion started by G. Rózsa and E. Vajda in previous issues of our journal the author contests the possibility of overcoming the information explosion, caused by the information revolution by

Hivatkozások

- [1] RÓZSA György: Információ forradalom, vagy „kettős Micimackó-effektus”? = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 23. köt. 6. sz. 1976. p. 239–242.
- [2] VAJDA Erik: „Micimackó effektus”, vagy társadalmi szükséglet? = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 24. köt. 1. sz. 1977. p. 3–8.
- [3] PETŐ Gábor Pál: Micimackó és a tudomány = Népszabadság, 35. évf. 28. sz. 1977. febr. 3. p. 4–5.
- [4] ASZLÁNYI Károly: Kalandos vakáció. Bp. Franklin Társulat, 1934. p. 10.
- [5] WEISZBURG János: A saját szükségletre készített dokumentáció (egyéni dokumentáció) néhány kérdése = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 13. köt. 8. sz. 1966. p. 705–724.
- [6] MILNE, A. A.: Micimackó – Micimackó kuckója. Ford.: Karinthy Frigyes. Bp. Móra, 1976. p. 102., 146.

limiting the number of primary publications. The objective and subjective preconditions of this limitation are lacking and therefore, forcing it would cause more harm than good. Author rejects the concept of the inflation of information (i.e. the devaluation of correct information by its multiplication and repetition). The load of information services may and should be reduced to a desired degree by other methods (by R & D, mechanization, application of computer technology, improving the co-operation of information services, better division of labour, increased participation of the users).

* * *

ВЕЙСБУРГ Я.: *Что любят тигры?*
(*Требования, предъявляемые к научно-технической информации*)

Автор, включаясь в дискуссию Рожа Дьердь и Вайда Эрик, считает невозможным преодоление информационного взрыва, вызванного информационной революцией, ограничением количества публикуемых первоисточников. Объективные предпосылки ограничения в настоящее время отсутствуют, и таким образом подобное стремле-

ние скорее может причинить ущерб чем привести пользу. Автор оспаривает понятие информационной инфляции (т.е. то утверждение как будто правильная информация обесценивается исключительно вследствие ее многократного повторения и размножения). Перегрузку информационных служб таким образом можно и необходимо уменьшить при помощи других методов (увеличением темпов технического развития, механизацией, широким применением средств вычислительной техники, а также улучшением форм и методов сотрудничества и распределения труда между информационными службами вовлечением потребителей более широкого круга в процессы информирования).

* * *

*WEISZBURG, J.: Was bevorzugen die Tiger?
(Über die Anforderungen gegenüber
der wissenschaftlichen Information)*

In Anlehnung an die Diskussion die G. Rózsa und E. Vajda in dieser Zeitschrift angebahnt haben, erachtet es der Verfasser für nicht möglich, die durch die Informationsrevolution verursachte Informationsexplosion mittels der Begrenzung der Anzahl der primären Publikationen zu bekämpfen. Es fehlen dazu die objektiven und subjektiven Voraussetzungen und die Erzwingung der Einschränkung der Publikationen kann mehr Schaden als Nutzen bewirken. Der Begriff der Informationsinflation (d.h. die Entwertung der richtigen Informationen durch ihre blosse Vervielfachung oder Wiederholung) wird bestritten. Die Überlastung der Informationsdienste kann und soll dagegen mit Hilfe anderer Methoden, wie Forschung und Entwicklung, Mechanisierung, Anwendung der EDV-Technologie, intensivere Kooperation der Informationsdienste und ihre bessere Arbeitsteilung, sowie durch erhöhte Einbeziehung der Benutzer, auf das gewünschte Mass herabgesetzt werden.

MEGREDELTE MÁR?

ORSZÁGOS MŰSZAKI KÖNYVTÁR
ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT

TÁJÉKOZTATÁS A SZAKMAI TÁJÉKOZTATÁSRÓL

2. bővített, átdolgozott kiadás

BUDAPEST
1977

Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ első ízben 1971-ben adta ki a *Tájékoztatás a szakmai tájékoztatásról* című kiadványt. A tájékoztatási tevékenység feltérképezéséhez szolgáló segédlet rövid idő alatt elfogyott. Most jelent meg a második, bővített kiadás. Míg az első kiadás mindössze 67 tájékoztatási egység adatait szolgáltatta, jelen kiadás közel 500 intézmény, vállalat, kutatóintézet stb. tájékoztatási részlegének adatait tárja fel. Részletes tárgymutató és az intézmények betűrendes mutatója nyújt segítséget az eligazodáshoz.

Az adatgyűjtést 1976 végén zártuk le, így a legfrissebb adatokat tudjuk olvasóink rendelkezésére bocsátani.

A kiadvány ára: 100 Ft.

Megrendelhető: Országos Műszaki Könyvtár
és Dokumentációs Központ
Terjesztési Osztály
1428 Budapest, Pf. 12.